

Sygn. akt IC 1623/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział I Cywilny w składzie następującym:

<i>Przewodniczący</i>	<i>Sędzia SO Adam Bojko</i>
<i>Protokolant</i>	<i>stażysta Małgorzata Adameczyk</i>

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z powództwa K. M., B. M. i M. S. (1)

przeciwko (...) S.A. w W.

o odszkodowania i rentę

1. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki K. M. kwotę 30 000 (trzydzieści tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki B. M. kwotę 15 000 (piętnaście tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty;
3. oddala powództwo w pozostałej części;
4. nie obciąża powódek K. M., B. M. i M. S. (1) obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1623/14

UZASADNIENIE

Powódki K. M., B. M. i M. S. (1) w pozwie wniesionym w dniu 26 czerwca 2014 r. przeciwko (...) S.A. w W. zażądały zasądzenia odszkodowań z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci M. M. (1), powódka K. M. w kwocie 170 000 zł, a powódki B. M. i M. S. (1) w kwotach po 90 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia zgłoszenia szkody. Powódka K. M. zażądała ponadto zasądzenia renty w kwocie 1 000 zł miesięcznie na podstawie art. 446 § 2 k.c. poczynając od dnia otrzymania przez pozwanego przesądowego wezwania do zapłaty.

Uzasadniając zgłoszone roszczenia powódki podały, że M. M. (1) zmarł w dniu 11 maja 2012 r. w wyniku wypadku przy pracy. Pozwany ponosi odpowiedzialność gwarancyjną za skutki wypadku na podstawie umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Po zgłoszeniu szkody i przedstawieniu wymaganych dokumentów pozwany przyznał im i wypłacił znikomą część żądanych kwot.

Pozwany Zakład (...) w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódek kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Przyznał, że udzielał ochrony ubezpieczeniowej pracodawcy poszkodowanego M. M. (1) Firmie M. Sp.j. na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. W wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego wypłacił na rzecz powódek następujące kwoty: na rzecz żony zmarłego K. M. 30 000 zł tytułem zadośćuczynienia i 10 000 zł tytułem stosownego

odszkodowania oraz na rzecz córek zmarłego M. S. (1) i B. M. kwoty po 15 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Wskazał, że poszkodowany w chwili zdarzenia miał 63 lata, a jego córki były osobami pełnoletnimi posiadającymi własne rodziny. Średni miesięczny dochód netto poszkodowanego i jego żony wynosił po odliczeniu kosztów stałych 768,73 zł na osobę. Natomiast po wypadku dochód powódki K. M. wynosi 901,72 zł na osobę. Zgodnie z umową suma ubezpieczenia za jedno zdarzenie została ograniczona do kwoty 250 000 zł. Żądanie pozwu wykraczające ponad kwotę 170 000 zł podlega zatem oddaleniu jako przewyższające sumę ubezpieczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 11 maja 2012 r. M. M. (1) będąc pracownikiem P. B. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Budowlany (...) P. B. w T. M.. zatrudnionym na stanowisku kierowcy –mechanika, udał się na polecenie pracodawcy samochodem marki S. (...) nr rej. (...) do siedziby M. Sp.j. w T. M., dla której miał świadczyć usługi w zakresie przewozu betonu towarowego według zleceń. M. M. (1) rozpoczął pracę przed godziną 8.00, a zakończył o godz. 14.00. Po wykonaniu zleceń zamierzał umyć betoniarkę i lej spustowy z pozostałości betonu. Na terenie bazy przy węźle betoniarskim znajdowało się odpowiednie miejsce przeznaczone do wykonywania tego rodzaju czynności. M. M. (1) z nieznanych przyczyn udał się jednak w tym celu do miejsca oddalonego o około 200 m w pobliżu linii wysokiego napięcia. Cofając samochodem zaczepił drobinką przy leju spustowym o jedną z linek linii wysokiego napięcia, która znajdowała się na wysokości około 1,5 m zamiast 4 m. Po zatrzymaniu samochodu wysiadł z kabiny i udał się w pobliże sterownika obrotów betoniarki znajdującego się w na tyle pojazdu w pobliżu drabinki. Zbliżając się do sterownika najprawdopodobniej był pochylony i obserwował nierówny teren pod nogami, a z chwilą dojścia do drabinki wyprostował się i w tym momencie dotknął głową motelową linkę o napięciu 15 kV. Na skutek porażenia prądem zmarł na miejscu zdarzenia. Miejsce to nie była właściwie oznakowane i zabezpieczone przed wjazdem pojazdów. M. M. (1) samodzielnie wybrał do czyszczenia samochodu –betoniarki miejsce do tego niewyznaczone. Zdarzenie zostało uznane za wypadek przy pracy.

/dowód: protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy k. 14 -15 odwrót/

Po przeprowadzeniu śledztwa prokurator Prokuratury Rejonowej w Tomaszowie M.. w dniu 31 grudnia 2012 r. oskarżył:

a. Z. N. o to, że w okresie od 1.04.2012 r. do 11.05.2012 r. pełniąc funkcje Kierownika Wydziału Majątku Sieciowego w (...) S.A. Oddział Ł. Teren Rejon Energetyczny T. M.. i mając obowiązek dokonywania oceny stanu technicznego urządzeń sieci oraz sprawowanie nadzoru na utrzymywaniem sieci elektroenergetycznej RE zgodnie z obowiązującymi przepisami nieumyślnie narażał pracowników przedsiębiorstwa M. sp. j. w T. M.. wykonujących pracę kierowcy samochodu ciężarowego lub operatora koparko –ładowarki oraz pracowników firm, które świadczyły usługę transportu betonu na rzecz przedsiębiorstwa M. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w ten sposób, że mimo obowiązków wynikających z zakresu czynności pracownika nie zapoznał się z całością dokumentacji wchodzącej w jej skład, a szczególnie treścią protokołu oględzin linii napowietrznej 15 kV z dnia 21.06.2010 r., z którego wynikało, że przedmiotowa napowietrzna linia zasilana z rozdzielni (...) pole 26 SPAL przebiegająca nad terenem firmy M. jest zawieszona na wysokości niezgodnej z obowiązującą normą tj. nie mniejszą niż 5,1 m w każdym punkcie przeszła podczas gdy w dniu 11. (...). przedmiotowa linia w najniższym punkcie była zawieszona na wysokości od 3,7 m do 3,8 m co stanowiło realne zagrożenie życia i zdrowia dla osób przebywających w obszarze jej oddziaływania, nie podjął kategorycznych działań, które doprowadziły do przywrócenia stanu technicznego linii zgodnego z normą tj. o czyn z art. 160 § 1 i 3 kk;

b. M. S. (2) o to, że w okresie od 14.06.2010 r. do 31.03.2012 r. pełniąc funkcje Kierownika Oddziału Eksploatacji w (...) S.A. Oddział Ł. Teren Rejon Energetyczny T. M.. i mając obowiązek dokonywania stanu technicznego urządzeń elektroenergetycznych oraz dbanie o stan techniczny i BHP wszystkich urządzeń elektroenergetycznych na terenie działania Rejonu narażał pracowników przedsiębiorstwa M. sp. j. w T. M.. wykonujących pracę kierowcy samochodu ciężarowego lub operatora koparko –ładowarki oraz pracowników firm, które świadczyły usługę transportu betonu na rzecz przedsiębiorstwa M. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w

ten sposób, iż mimo wiedzy, że napowietrzna linia zasilana z rozdzielni (...) pole 26 SPAL przebiegająca nad terenem firmy M. jest zawieszona na wysokości niezgodnej z obowiązującą normą tj. nie mniejszą niż 5,1 m w każdym punkcie przeszła podczas gdy w dniu 21.06.2010 r. przedmiotowa linia była zawieszona na wysokości ok. 4 m, co stanowiło realne zagrożenie życia i zdrowia dla osób przebywających w obszarze jej oddziaływania, nie podjął categorycznych działań, które doprowadziły do przywrócenia stanu technicznego linii zgodnego z normą tj. o czyn z art. 160 § 1 kk;

c. M. S. (3) o to, że w okresie od 14.06.2010 r. do 11.05.2012 r. jako pracodawca i współwłaściciel w spółce jawnej M. w T. M.. będąc odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy niedopełniał wynikających stąd obowiązków poprzez nieprawidłową ogólną organizację pracy przejawiającą się w braku zabezpieczenia miejsca niebezpiecznego na terenie węzła betoniarskiego w pobliżu czynnej linii średniego napięcia 15 kV zasilanej z rozdzielni (...) pole 26 SPAL o wysokości skrajnego przewodu od poziomu terenu w przedziale od 3,7 m do 3,8 m w dniu 11.05.2012 r. oraz ok. 4 m w dniu 21.06.2012 r. podczas gdy zgodnie z normą odległość ta nie może być mniejszą niż 5,1 m w każdym punkcie przeszła i przez to narażał pracowników przedsiębiorstwa M. sp. j. w T. M.. wykonujących pracę kierowcy samochodu ciężarowego lub operatora koparko –ładowarki oraz pracowników firm (...), (...), (...) sp. z o.o.”, „P. –impet sp. z o.o.”, które świadczyły usługi transportu betonu na rzecz przedsiębiorstwa M. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przy czym w dniu 11.05.2012 r. M. M. (1) zatrudniony w Zakładzie Budowlanym (...) P. B. w T. M.. został porażony prądem podczas wykonywania pracy na rzecz firmy M. na skutek dotknięcia ciałem linii 15 kV przebiegającej nad terenem firmy M., która zahaczona o wystające elementy betoniarki obsługiwanej przez pokrzywdzonego znajdowała się na wysokości 1,6 m w skutek czego poniósł śmierć na miejscu tj. o czyn z art. 220 § 1 kk w zb. z art. 155 kk w zw. z art. 11 § 2 kk;

d. W. S. o to, że w okresie od 14.06.2010 r. do 11.05.2012 r. jako pracodawca i współwłaściciel w spółce jawnej M. w T. M.. będąc odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy niedopełniał wynikających stąd obowiązków poprzez nieprawidłową ogólną organizację pracy przejawiającą się w braku zabezpieczenia miejsca niebezpiecznego na terenie węzła betoniarskiego w pobliżu czynnej linii średniego napięcia 15 kV zasilanej z rozdzielni (...) pole 26 SPAL o wysokości skrajnego przewodu od poziomu terenu w przedziale od 3,7 m do 3,8 m w dniu 11.05.2012 r. oraz ok. 4 m w dniu 21.06.2012 r. podczas gdy zgodnie z normą odległość ta nie może być mniejszą niż 5,1 m w każdym punkcie przeszła i przez to narażał pracowników przedsiębiorstwa M. sp. j. w T. M.. wykonujących pracę kierowcy samochodu ciężarowego lub operatora koparko –ładowarki oraz pracowników firm (...), (...), (...) sp. z o.o.”, „P. –impet sp. z o.o.”, które świadczyły usługi transportu betonu na rzecz przedsiębiorstwa M. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przy czym w dniu 11.05.2012 r. M. M. (1) zatrudniony w Zakładzie Budowlanym (...) P. B. w T. M.. został porażony prądem podczas wykonywania pracy na rzecz firmy M. na skutek dotknięcia ciałem linii 15 kV przebiegającej nad terenem firmy M., która zahaczona o wystające elementy betoniarki obsługiwanej przez pokrzywdzonego znajdowała się na wysokości 1,6 m w skutek czego poniósł śmierć na miejscu tj. o czyn z art. 220 § 1 kk w zb. z art. 155 kk w zw. z art. 11 § 2 kk;

e. J. S. o to, że w dniu 11.05.2012 r. jako kierownik węzła betoniarskiego w spółce jawnej M. w T. M.. będąc odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy niedopełniał wynikających stąd obowiązków poprzez nieprawidłową organizację pracy na stanowisku pracy poprzez dopuszczenie do wykonania pracy M. M. (1), zatrudnionego w Zakładzie Budowlanym (...) P. B. w T. M.. w miejscu do tego nieprzeznaczonym i niebezpiecznym znajdującym się na terenie węzła betoniarskiego w pobliżu czynnej linii średniego napięcia 15 kV zasilanej z rozdzielni (...) pole 26 SPAL o wysokości skrajnego przewodu od poziomu terenu w przedziale od 3,7 m do 3,8 m w dniu 11.05.2012 r., podczas gdy zgodnie z normą odległość ta nie może być mniejszą niż 5,1 m w każdym punkcie przeszła i przez to naraził na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu M. M. (1), który to został porażony prądem podczas wykonywania pracy na rzecz firmy M. na skutek dotknięcia ciałem linii 15 kV przebiegającej nad terenem firmy M., zahaczanej o wystające elementy betoniarki obsługiwanej przez pokrzywdzonego, a znajdującej się na wysokości 1,6 m w skutek czego w/w poniósł śmierć na miejscu tj. o czyn z art. 220 § 1 kk w zb. z art. 155 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

W dniu 11 stycznia 2013 r. J. S. i W. S. zawarli z pokrzywdzonymi B. M., M. S. (1) i K. M. ugodę, na podstawie której zobowiązali się zapłacić pokrzywdzonym kwoty po 10 000 zł tytułem naprawienia szkody w tym odszkodowania

i zadośćuczynienia – łącznie 30 000 zł. Pokrzywdzone pokwitowały przyjęcie tych kwot oraz wyraziły zgodę na warunkowe umorzenie postępowania karnego na okres próby 1 rok wobec W. S. i J. S..

W dniu 8 lipca 2007 r. M. S. (4), Z. N. i M. S. (2) zawarli z pokrzywdzonymi B. M., M. S. (1) i K. M. ugody, na podstawie których zobowiązali się zapłacić pokrzywdzonym następujące kwoty: M. S. (4) 10 000 zł, Z. N. 2 000 zł, M. S. (2) 3 000 zł tytułem naprawienia szkody w tym odszkodowania i zadośćuczynienia, pokrzywdzone pokwitowały przyjęcie tych kwot oraz wyraziły zgodę na warunkowe umorzenie postępowania karnego na okres próby 1 rok wobec M. S. (4), Z. N. i M. S. (2).

Sąd Rejonowy w Tomaszowie M.. wyrokiem z dnia 9 lipca 2013 r. sygn. akt II K 1436/12 warunkowo umorzył postępowanie karne wobec oskarżonych na okres próby 1 roku. Wyrok uprawomocnił się z dniem 17.07.2013 r.

/dowód: akt oskarżenia k. 587 -594 odwrót akt II K 1436/12, ugody k. 638, k. 733 -735 akt II K 1436/12, wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie M.. z 9.07.2013 r. ze stwierdzeniem prawomocności k. 739 -741 odwrót akt II K 1436/12/

M. M. (1) w chwili śmierci miał 63 lata. Pozostawał w związku małżeńskim z powódką K. M.. Miał dwoje dzieci B. M. i M. S. (1). Mieszkał z żoną w domu jednorodzinnym o powierzchni 80 m² wybudowanym na działce gruntu o powierzchni 1 000 m², położonej w T. przy ul. (...). Nieruchomość nabył w drodze dziedziczenia w 2007 r. Budynek mieszkalny znajdujący się na nieruchomości został wybudowany w 1936 r. i był w złym stanie technicznym. M. M. (1) i K. M. przeprowadzili remont budynku polegający na założeniu centralnego ogrzewania, wymianie okien, dachu, wykonaniu docieplenia. Remont został sfinansowany z bieżących dochodów małżonków oraz pożyczek bankowych. M. M. (1) oraz powódka K. M. mieli przyznane świadczenia przedemerytalne. M. M. (1) dodatkowo był zatrudniony przez P. B. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Budowlany (...) P. B. w T. M.. na stanowisku kierowcy –mechanika na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w wymiarze 1/3 części etatu. Faktycznie świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. W roku podatkowym 2011 M. M. (1) uzyskał dochody z ze stosunku pracy oraz świadczenia przedemerytalnego w łącznej kwocie 16 028 zł, pobrane przez płatników zaliczki na podatek dochodowy wyniosły 1 840 zł, uiszczone składki na ubezpieczenie społeczne wyniosły 711 zł, a składki na ubezpieczenie zdrowotne wyniosły 355 zł. Natomiast powódka K. M. w roku podatkowym 2011 r. uzyskała dochody z tytułu świadczenia przedemerytalnego w kwocie 10 329 zł, pobrane przez płatnika zaliczka na podatek dochodowy wyniosła 503 zł, a uiszczone składki na ubezpieczenie zdrowotne wyniosły 800 zł. M. M. (1) wykonywał samodzielnie prace remontowe, konserwacyjne i naprawcze na nieruchomości, kosił trawę, przygotowywał opał. Po śmierci M. M. (1) powódce K. M. przyznano rentę w kwocie 1 288 zł netto miesięcznie. K. M. otrzymała również jednorazowe odszkodowanie w kwocie 61 191 zł z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, świadczenie z (...) w kwocie 60 000 zł oraz świadczenie z własnego ubezpieczenia na życie w kwocie 9 700 zł. Powódka sfinansowała z tych środków dalsze prace budowlano -remontowe na zamieszkiwanej nieruchomości to jest wykonanie elewacji domu, ogrodzenia nieruchomości, utwardzenia kostką oraz remontu suterenu zaadoptowanej na spiżarnię. Ponadto pokryła koszty wykonania nagrobka na grobie męża za kwotę 14 500 zł oraz darowała córkom po 10 000 zł. K. M. ponosi następujące stałe opłaty i wydatki: woda 100 zł co dwa miesiące, prąd 220 zł co dwa miesiące, gaz 55 zł miesięcznie, opał 2 900 zł rocznie, wywóz nieczystości płynnych 50 zł miesięcznie, wywóz śmieci 9 zł miesięcznie, podatek od nieruchomości 353 zł rocznie, telefon 50 zł miesięcznie, telewizja 50 zł miesięcznie, leczenie 100 – 200 zł miesięcznie, utrzymanie samochodu 250 zł miesięcznie. Powódka choruje na nadciśnienie tętnicze i chorobę niedokrwienną serca. W okresie od 12.12.2014 r. do 20.12.2014 r. przebywała na Oddziale (...) Sp. z o.o. w T. M.. z rozpoznaniem niewydolności tętnicy podstawowej mózgu, choroby niedokrwiennej serca, kardiomiopatii naczyniowej, (...), hypercholesterolemii i dystymii. Została wypisana z zaleceniem dalszego leczenia ambulatoryjnego, stosowania diety ubogotłuszczowej oraz przyjmowania leków. Poprzednio przebywała w szpitalu w 2013 r. również z powodu niewydolności tętnicy mózgu.

/dowód: zeznania podatkowe M. M. (1) i K. M. w aktach szkody k. 65, decyzja (...) Oddział w T. M.. o przyznaniu jednorazowego odszkodowania w aktach szkody k. 65, decyzja (...) Oddział w T. M.. o waloryzacji renty k. 65, zestawienie wydatków gospodarstwa domowego w aktach szkody k. 65, oświadczenie powódki K. M. o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania k. 23 -25, karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 70 -72, zeznania powódki B. M. k. 75 -75 odwrót, zeznania powódki M. S. (1) k. 75 odwrót -76, protokół k. 102, adnotacje:

00:48:30 -00:49:50, zeznania powódki K. M. protokół k. 102, adnotacje: 00:05:00 -00:09:15, 00:11:25 -00:23:35, 00:24:20 -00:38:15, 00:43:15 -00:47:00/

Powódka B. M. w dacie śmierci ojca mieszkała w lokalu spółdzielczym o powierzchni 38 m² położonym w T. M., do którego prawo spółdzielcze przysługuje jej matce K. M.. Była zatrudniona na stanowisku operatora wózka widłowego. W roku podatkowym 2011 uzyskała dochody ze stosunku pracy w kwocie 30 390 zł, uiszczone składki na ubezpieczenie społeczne wyniosły 4 264 zł, składki na ubezpieczenie zdrowotne wyniosły 2 080 zł., a należny podatek wyniósł 0 zł. B. M. wychowywała samotnie dwoje dzieci córkę N. N. ur. (...) oraz córkę J. M. ur. (...) W 2004 r. rozstała się z partnerem, który prowadził działalność gospodarczą zarejestrowaną na jej nazwisko i spowodował powstanie zadłużenia w kwocie około 60 000 zł. Dzięki pomocy rodziców spłaciła część zadłużenia w kwocie 30 000 zł – 40 000 zł w okresie dziesięciu lat. Rodzice kupili jej meble do mieszkania. Udzielali pomocy w opiece nad dziećmi gdy pracowała na popołudniowe i nocne zmiany. Obecnie córka powódki N. N. jest studentką I roku studiów dziennych na Politechnice (...) i otrzymuje alimenty od swojego ojca w kwocie 300 zł miesięcznie, od powódki B. M. kwotę 250 zł miesięcznie oraz od powódki K. M. kwotę 100 zł miesięcznie. Małoletnia J. M. jest uczennicą IV klasy szkoły podstawowej. Ojciec dziecka nie realizuje obowiązku alimentacyjnego ustalonego w wysokości 400 zł miesięcznie. Powódka otrzymuje zaliczkę alimentacyjną z funduszu pomocy społecznej. Koszty utrzymania mieszkania, w którym mieszka B. M. są następujące: czynsz na rzecz spółdzielni mieszkaniowej 400 zł miesięcznie, gaz 180 zł co 2 miesiące, prąd 250 zł co dwa miesiące, telewizja i (...) 130 zł miesięcznie. Powódka uiszcza abonament za telefony w kwocie 120 zł miesięcznie, spłaca kredyt bankowy w ratach wynoszących 200 zł miesięcznie. Obecnie nie jest przeciwko niej prowadzona egzekucja jakichkolwiek zobowiązań związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez byłego partnera.

/dowód: zeznania podatkowe powódki B. M. w aktach szkody k. 65, oświadczenia powódki B. M. o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania k. 17 -19, zeznania powódki B. M. k. 75 -75 odwrót, zeznania powódki K. M. protokół k. 102, adnotacje: 00:09:15 -00:11:26, 00:23:30 -00:24:10, 00:38:10 -00:40:55/

Powódka M. S. (1) w dacie śmierci ojca mieszkała z mężem w lokalu mieszkalnym położonym w T. M., należącym do matki męża. Miała wówczas jedno dziecko córkę A. S. (1) ur. (...) Była zatrudniona na stanowisku księgowej, a jej mąż na stanowisku magazyniera. W roku podatkowym 2011 uzyskała dochody w łącznej kwocie 51 716 zł, uiszczone składki na ubezpieczenie społeczne wyniosły 6 964 zł, składki na ubezpieczenie zdrowotne wyniosły 3 648 zł, a należny podatek dochodowy wyniósł 2 739 zł. 12.12.2012 r. powódka M. S. (1) urodziła drugie dziecko syna A. S. (2). Obecnie powódka uzyskuje wynagrodzenie w kwocie 3 200 zł miesięcznie. Jej mąż nie pracuje ze względu na wypowiedzenie stosunku pracy przez pracodawcę. Powódka i jej mąż spłacają kredyt hipoteczny w ratach wynoszących 600 zł miesięcznie.

/dowód: zeznanie podatkowe powódki M. S. (1) w aktach szkody k. 65, oświadczenie powódki M. S. (1) o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania k. 20 -22, zeznania powódki M. S. (1) k. 75 odwrót -76/

Pismem nadanym w urzędzie pocztowym w dniu 19 grudnia 2013 roku powódki wezwały pozwanego Zakład (...) do zapłaty odszkodowań za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci M. M. (1) powódka K. M. w kwocie 200 000 zł, powódki B. M. i M. S. (1) w kwotach po 100 000 zł, powódka K. M. zażądała ponadto przyznania renty w kwocie 1 000 zł miesięcznie - w związku z umowami ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartymi przez pozwanego z M. sp. j. oraz (...) S.A. w L. stwierdzonych polisami (...) i (...). W dniu 21 lutego 2014 r. strona pozwana przyznała powódce K. M. zadośćuczynienie w kwocie 30 000 zł oraz odszkodowanie w kwocie 10 000 zł, a powódkom M. S. (1) i B. M. zadośćuczynienia w kwotach po 15 000 zł, odmawiając zaspokojenia zgłoszonych roszczeń w pozostałej części.

/dowód: wniosek o odszkodowanie i rentę w aktach szkody k. 65, polisa nr (...) w aktach szkody k. 65, pismo pozwanego Zakładu (...) z dn. 21.02.2014 r. k. 16-16 odwrót, umowa ubezpieczenia OC k. 79 -92, /

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest częściowo zasadne.

Powódki domagały się zasądzenia odszkodowań twierdząc, że na skutek śmierci M. M. (1) nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Strona pozwana nie kwestionowała, że powódki są najbliższymi członkami rodziny M. M. (1), który zmarł w dniu 11 maja 2012 r. Ubezpieczyciel nie kwestionował również swojej odpowiedzialności za szkody będące następstwem śmierci M. M. (1) ze względu na ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej z Firmą M. Sp. j. w T..

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się zatem do zasadności roszczeń o odszkodowanie (w przypadku powódki K. M. –roszczenia o dalsze odszkodowanie) z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powodów po śmierci M. M. (1), a ponadto zasadności roszczenia K. M. o rentę.

Jak stanowi art. 446 § 3 k.c. w zw. z art. 446 § 1 k.c. jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Odszkodowanie przyznawane najbliższym członkom rodziny zmarłego poszkodowanego obejmuje szkody, które nie ulegają uwzględnieniu przy zasądzeniu renty, bo są często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, prowadząc do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Pogorszenie sytuacji życiowej obejmuje szkody obecne i przyszłe, które choć w pewnym stopniu dają się ocenić materialnie. Szkody takie zachodzą np. w przypadku utraty współmałżonka, ojca lub matki przez małoletnie dzieci. W tym przypadku, jeśli nawet świadczenia podstawowe zmarłego na rzecz najbliższych członków rodziny zostaną zrekompensowane przez zasądzenie renty, pozostaje rozległa dziedzina utraty świadczeń z zakresu wzajemnej pomocy, opieki i wychowania itp., których nie można pokrywać odszkodowaniem z art. 446 § 2 k.c. Szkody te jakkolwiek w swej istocie są szkodami niematerialnymi, to jednak w pewnym stopniu są szkodami materialnymi, gdyż niektóre czynności z zakresu pomocy, opieki, wychowania itp. mogą być wykonane odpłatnie przez inne osoby.

Jak przyjęto w doktrynie de lege lata, wobec istnienia odrębnej podstawy prawnej przyznania zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c., należy przyjąć, że roszczenie odszkodowawcze na podstawie art. 446 § 3 k.c. kompensuje tylko szkodę majątkową (por. P. Sobolewski (w:) Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Osajda, C.H.Beck 2014, Legalis, komentarz do art. 446). Utracił zatem aktualność ten nurt orzecznictwa, który przyjmował, że odszkodowanie przyznawane na podstawie art. 446 § 3 k.c. obejmuje także zmiany w sferze dóbr niematerialnych najbliższych członków rodziny zmarłego, w szczególności obejmuje również naprawienie szkody niemajątkowej spowodowanej śmiercią członka najbliższej rodziny w postaci utraty oczekiwania przez osobę poszkodowaną na pomoc i wsparcie członka rodziny, których mogła ona zasadnie spodziewać się w chwilach wymagających takich zachowań, zwłaszcza w razie choroby i w późniejszym okresie swego życia, szkód niemajątkowych, doznanych przez rodzica, którego stan zdrowia na skutek silnego wstrząsu psychicznego spowodowanego nagłą tragiczną śmiercią dziecka uległ zmianie uzasadniającej przyjęcie znacznego pogorszenia jego sytuacji życiowej, szkód, które w ogóle nie mają charakteru materialnego, lecz stanowią obiektywne pogorszenie sytuacji życiowej.

Odnosząc powyższe rozważania do realiów ustalonego stanu faktycznego stwierdzić należy, że jedynie sytuacja materialna powódek K. M. i B. M. kształtowała się w pewnej zależności od zmarłego M. M. (1). Powódka K. M. była żoną zmarłego i pozostawała z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. M. M. (1) uzyskiwał wyższe dochody od żony, jak również wykonywał szereg prac we wspólnym gospodarstwie domowym, których nie potrafi wykonać powódka, a zatem są on wykonywane przez inne osoby, czasami odpłatnie. Niewątpliwie również powódka K. M. mogłaby otrzymywać od męża świadczenia z zakresu wzajemnej pomocy i opieki, których utrata ze względu na obecne pogorszenie jej stanu zdrowia, ma również wymiar ekonomiczny, albowiem w określonych sytuacjach może powodować konieczność korzystania z odpłatnej pomocy innych osób.

Powódka B. M. przed śmiercią ojca była osobą pełnoletnią i utrzymywała się generalnie z własnych dochodów wynoszących około 2 000 zł netto miesięcznie (według danych wynikających z zeznania podatkowego za 2011 r.). Ze

względem na trudną sytuację osobistą oraz posiadane zadłużenie korzystała z pomocy i wsparcia rodziców, przy czym mogli oni wspierać finansowo powódkę, głównie ze względu na dochody zmarłego M. M. (1) z tytułu zatrudnienia.

Pogorszenie sytuacji życiowej obu powódek po śmierci M. M. (1) jest znaczne, ale przy wymiarze stosownego odszkodowania należało uwzględnić całokształt okoliczności mających wpływ na ocenę dalszej sytuacji materialnej powódek. Po pierwsze M. M. (1) w chwili śmierci miał już 63 lata, a zatem okres jego dalszej aktywności zawodowej nie byłby już długotrwały. Jest możliwe, że z upływem czasu sam mógłby również wymagać pomocy i wsparcia powódek ze względu na wiek i ewentualne schorzenia związane z podeszłym wiekiem. Po drugie powódki nie przedstawiły obiektywnych dowodów potwierdzających, że dochody M. M. (1) z tytułu zatrudnienia wynosiły 3 000 zł miesięcznie. M. M. (1) niewątpliwie pracował w większym wymiarze, niż 1/3 etatu. Wskazuje na to przebieg jego pracy w dniu wypadku. Poza twierdzeniami samych powódek, które są osobami zainteresowanymi wynikiem sprawy, nie przedstawiono jednak żadnego materiału dowodowego wskazującego na wysokość jego dochodów z tytułu świadczenia zatrudnienia. Po trzecie niezależnie od rzeczywistej wysokości wynagrodzenia M. M. (1) za pracę było ono przeznaczane przede wszystkim na pokrycie kosztów prac remontowo –budowlanych na nieruchomości, która stanowiła miejsce jego wspólnego zamieszkania z żoną. W związku z jego śmiercią powódka K. M. otrzymała jednorazowe świadczenia z funduszu ubezpieczeń społecznych oraz z umów ubezpieczenia na życie –w łącznej kwocie około 130 000 zł, a środki te pozwoliły na sfinansowanie dalszych niezbędnych prac remontowo –budowlanych. Po czwarte powódka B. M. aktualnie nie dokonuje spłaty swojego zadłużenia powstałego w przeszłości, albowiem nie jest ono przedmiotem jakiegokolwiek egzekucji. Po piąte obie powódki otrzymały od osób oskarżonych w postępowaniu karnym kwoty po 15 000 zł tytułem naprawienia szkody wywołanej śmiercią M. M. (1), w tym odszkodowania i zadośćuczynienia.

Uwzględniając wszystkie przytoczone okoliczności Sąd uznał, że stosownym odszkodowaniem służącym naprawieniu szkody doznanej przez powódkę K. M. będzie kwota 40 000 zł, natomiast odszkodowaniem odpowiednim do szkody poniesionej przez powódkę B. M. będzie kwota 15 000 zł. Ponieważ powódka K. M. otrzymała już od strony pozwanej część odszkodowania w kwocie 10 000 zł, zasądzeniu na jej rzecz podlegała różnica między odszkodowaniem należnym i wypłaconym przez pozwanego, wynosząca 30 000 zł.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 817 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z treścią art. 817 § 1 i 2 k.c. ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku, a gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część świadczenia ubezpieczyciel powinien spełnić w terminie przewidzianym w § 1.

Sąd podziela ten nurt orzecznictwa, który przyjmuje, iż zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia po sprecyzowaniu przez wierzyciela co do wysokości i wezwaniu dłużnika do zapłaty, przekształca się w zobowiązanie terminowe. Nie ma przy tym znaczenia, iż przyznanie zadośćuczynienia jest fakultatywne i zależy od uznania sądu oraz poczynionej przez niego oceny konkretnych okoliczności danej sytuacji, poszkodowany bowiem może skierować roszczenie o zadośćuczynienie bezpośrednio do osoby ponoszącej odpowiedzialność deliktową wynikającą ze skutków wypadku komunikacyjnego, a pewna swoboda sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu nie zakłada dowolności, wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma bowiem charakteru konstytutywnego, lecz deklaracyjny (por. wyrok SN z 28 czerwca 2005 r., I CK 7/05, LEX nr 153254, wyrok SN z 14 kwietnia 1997 r., II CKN 110/97, LEX nr 550931, wyrok SN z 22 lutego 2007 r., I CSK 433/06, LEX nr 274209, wyrok SN z 6 lipca 1999 r., III CKN 315/98 OSNC 2000/2/31/52, wyrok SN z 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10, OSNP 2012/5-6/66, wyrok SN z dnia 18 lutego 2011 r., ICSK 243/10, LEX nr 848109, wyrok SA we Wrocławiu z 12 grudnia 2012 r., I ACa 1280/12, LEX nr 1312128, wyrok SA w Gdańsku z 15 maja 2013 r., I ACa 179/13, (...) SA w G.). Stosowanie przytoczonego stanowiska orzecznictwa jest tym bardziej zasadne w stosunku do zobowiązania do zapłaty stosownego odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci osoby najbliższej. Pogląd o waloryzacyjnym charakterze odsetek mógł mieć uzasadnienie co najwyżej w sytuacji, gdy następował istotny spadek wartości pieniądza, a stopa odsetek była znacząco wyższa niż stopa inflacji. W ustabilizowanej sytuacji ekonomicznej tego rodzaju

argumentacja nie ma dostatecznego wsparcia jurydycznego i prowadzi do tego, że interes dłużnika przemawiał będzie za niewypłacaniem wierzycielowi jakichkolwiek świadczeń, nawet bezspornych, przed lub w toku procesu i za maksymalnym przewlekaniem procesu, aby jak najdłużej korzystać z pieniędzy wierzyciela bez jakiegokolwiek wynagrodzenia (por. Jan Sztombka „Wyrokowanie o odsetkach” Przegląd Sądowy nr 2 z 2001r., wyrok SN z 25 marca 2009r. sygn. akt V CSK 370/08, wyrok SN z 18 lutego 2010 r. II CSK 439/09, Lex 602683, wyrok SA w Łodzi z 17 października 2013 r., I ACa 535/13, Portal Orzeczeń SA w Łodzi, wyrok SA w Łodzi z 6 grudnia 2013 r., I ACa 736/13, Portal Orzeczeń SA w Łodzi, wyrok SA w Łodzi z 18 grudnia 2013 r., I ACa 819/13, Portal Orzeczeń SA w Łodzi, wyrok SA w Łodzi z 28 stycznia 2014 r., I ACa 947/13, Portal Orzeczeń SA w Łodzi).

Powódki sprecyzowały swoje roszczenia i wezwały stronę pozwaną do ich zaspokojenia pismem nadanym w urzędzie pocztowym w dniu 19 grudnia 2013 r. Uwzględniając zwykły tok czynności przyjąć należy, że pismo zostało doręczone stronie pozwanej najpóźniej po siedmiu dniach, w praktyce po ośmiu dniach, albowiem siódmy dzień (26.12.2013 r.) był dniem ustawowo wolnym od pracy. 30 –dniowy termin na spełnienie świadczeń na rzecz powódek upłynął zatem z dniem 26 stycznia 2014 r. Ubezpieczyciel nie podnosił, a tym bardziej nie wykazał, że w terminie określonym w art. 817 k.c. nie było możliwe wyjaśnienie wszystkich okoliczności niezbędnych do ustalenia jego odpowiedzialności bądź wysokości świadczenia, nawet przy dołożeniu należytej staranności wymaganej od profesjonalisty. W konsekwencji powódkom przysługują odsetki za opóźnienie w spełnieniu zasądzonej części roszczeń od dnia 27 stycznia 2014 r.

W pozostałym zakresie żądania powódek K. M. i B. M. zasądzenia odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej były niezasadne i podlegały oddaleniu.

W ustalonym stanie faktycznym brak jest natomiast podstaw do stwierdzenia, że śmierć M. M. (1) wywołała następstwa, których skutkiem jest uszczerbek natury majątkowej u powódki M. S. (1). Powódka M. S. (1) nie wykazała, aby w okresie poprzedzającym śmierć M. M. (1) jej sytuacja materialna kształtowała się w jakiegokolwiek zależności od zmarłego. Poczynione ustalenia wskazują, że powódka w dacie śmierci ojca nie mieszkała już z rodzicami. Pozostawała w związku małżeńskim. Zarówno powódka jak i jej mąż posiadali własne dochody umożliwiające zaspokojenie wszystkich usprawiedliwionych potrzeb rodziny. W związku z tym powódka nie otrzymywała od rodziców jakiegokolwiek pomocy o wymiarze materialnym. Wprawdzie obecnie mąż powódki pozostaje bez pracy, ale jest to sytuacja przejściowa, wywołana rozwiązaniem przez pracodawcę dotychczasowego stosunku pracy, a nie trwałą bądź długotrwałą utratą zdolności do pracy. Natomiast na M. M. (1) spoczywał ciężar utrzymania własnej rodziny, w szczególności ponoszenia dalszych nakładów na zagospodarowanie zamieszkiwanej nieruchomości, a ponadto wspierania materialnego córki B. M., wychowującej samotnie dwoje dzieci. Jego dochody, jak również możliwości zarobkowe, nie były na tyle znaczne, aby pozwoliły mu na dodatkowe regularne wspieranie materialne powódki M. S. (1), a nadto okres jego dalszej aktywności zawodowej nie byłby już długotrwały.

W konsekwencji żądanie zasądzenia odszkodowania na rzecz powódki M. S. (1) podlegało oddaleniu.

Powódka K. M. domagała się również zasądzenia renty na podstawie art. 446 § 2 k.c. Wysokość renty jest ustalana z uwzględnieniem zakresu i czasu trwania obowiązku alimentacyjnego, który ciążyłby na zmarłym stosownie do przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego to jest art. 128 i nast., a także art. 27, 60, 121 i 144 k.r.o. Podstawowym kryterium ustalenia renty są usprawiedliwione potrzeby osoby uprawnionej oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zmarłego. Prawo do renty nie jest zależne od tego, czy zmarły poszkodowany faktycznie dostarczał środki utrzymania na rzecz osoby uprawnionej, zależy natomiast od tego, czy w chwili śmierci spełnione były przesłanki aktualizujące obowiązek alimentacyjny wobec tej osoby (wyrok SN z 24.8.1990 r., I CR 422/90, OSN 1991, Nr 10-12, poz. 124).

Powódka K. M. po śmierci męża ma przyznaną rentę z funduszu ubezpieczeń społecznych w kwocie 1 300 zł miesięcznie i nie wykazała, że świadczenie to nie pozwala na zaspokojenie jej wszystkich usprawiedliwionych potrzeb. Na podstawie złożonych dokumentów podatkowych w roku podatkowym 2011 łączne dochody netto powódki oraz jej męża w ujęciu miesięcznym wyniosły około 1 845 zł. Jeżeli uwzględnić, że rzeczywiste dochody zmarłego M. M. (1) z tytułu zatrudnienia wynosiły około 2 000 zł miesięcznie, a nie 225 zł miesięcznie, jak wynika z dokumentów, łączne dochody powódki i jej męża kształtowały się na poziomie około 3 600 zł miesięcznie. Gdyby jednak nie doszło

do śmierci M. M. (1) małżonkowie przez znaczny okres prawdopodobnej aktywności zawodowej zmarłego ponosiliby koszty dalszych prac remontowo –budowlanych na nieruchomości stanowiącej miejsce wspólnego zamieszkania, jak również wspomagaliby finansowo córkę B. M. bądź jej dzieci, a w konsekwencji powódka mogłaby przeznaczać na zaspokojenie swoich usprawiedliwionych potrzeb kwotę zbliżoną do przyznanej renty.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. odstępując od obciążenia powódek kosztami na rzecz strony pozwanej, wynikającymi ze stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu. Przepis ten urzeczywistnia zasadę słuszności. Do kręgu okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należą zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i będące „na zewnątrz” procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (vide Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego, Cześć pierwsza, postępowanie rozpoznawcze, pod red. Tadeusza Erecińskiego, Tom I, Warszawa 1997 r., str. 196).

Stosując w niniejszej sprawie powyższy przepis Sąd miał na uwadze odszkodowawczy charakter roszczeń dochodzonych przez powódki, okoliczność, iż ustalenie wysokości należnych im świadczeń częściowo zależało od oceny sądu oraz sytuację materialną i osobistą powódek. Ich bieżące dochody nie pozwalają na poczynienie oszczędności i są przeznaczane na pokrycie bieżących kosztów utrzymania ich rodzin. Świadczenia przyznane powódkom K. M. i B. M. nie są na tyle wysokie, aby poprawić ich bieżącą sytuację życiową i majątkową. Powódki poniosły część opłaty sądowej od pozwu w łącznej kwocie 8 500 zł oraz koszty wynagrodzenia pełnomocnika będącego adwokatem. W tym stanie rzeczy obciążenie powódek obowiązkiem poniesienia części kosztów procesu poniesionych przez pozwanego ubezpieczyciela byłoby sprzeczne z zasadami słuszności i stanowiło dla powódek nadmierną dolegliwość.